

Huvudman

Härnösands kommun
kommun@harnosand.se

Beslut

Datum 2026-03-19
Dnr SI 2025:7233
Sida **1 (18)**

Ärendet

Tillsyn av grundskola Hedda Wisingskolan i Härnösands kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Härnösands kommun att senast den **25 juni 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande arbetet med särskilt stöd och anpassad studiegång, lärarledd undervisning, betygssättning och dokumentation av betyg, anmälan av frånvaroutredningar till huvudmannen samt extra studietid. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Härnösands kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Härnösands kommun ska vidta följande åtgärder

Arbetet med särskilt stöd och anpassad studiegång

1. För varje anmälan om behov av särskilt stöd som inkommer till rektorn eller den rektorn har delegerat det till, ska rektorn se till att starta en utredning. I varje sådan utredning av behov av särskilt stöd som startas ska samråd ske med elevhälsan. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden 19 mars 2026 – 18 juni 2026 samt vilket datum utredning har startat för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)
2. Se till att rektorn fattar beslut om anpassad studiegång för samtliga elever som har denna form för särskilt stöd. Av besluten ska det framgå vilka anpassningar i undervisningstid och undervisningsämnen som har gjorts samt under vilken period anpassningarna gäller. Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder ska det framgå vilka elever på skolan som har beslut om

anpassad studiegång samt när besluten har fattats för respektive elev. Huvudmannen ska även inkomma med de tre senaste besluten om anpassad studiegång. (3 kap. 9 och 12 §§ skollagen)

3. Se till att beslutade åtgärdsprogram utvärderas vid den tidpunkt som angivits i åtgärdsprogrammet. Inkom med de åtgärdsprogram som har utvärderats under perioden 19 mars 2026 – 18 juni 2026 samt tillhörande skriftliga utvärderingar. (3 kap. 9 § skollagen)

Lärarledd undervisning

4. Se till att all undervisning bedrivs under ledning av lärare. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med uppgifter om vilka lärare som ansvarar för och bedriver undervisning i respektive ämne i särskild undervisningsgrupp. Inkom med anställningsavtal för dessa lärare. (1 kap. 3 § och 2 kap. 15 § skollagen, 5 kap. 2 § skolförordningen [2011:185])

Betygssättning och dokumentation av betyg

5. Se till att lärare vid betygssättning gör en allsidig och sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygs-kriterier som gäller och sätter det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. Huvudmannens redovisning ska omfatta en redogörelse för hur betygssättningen går till i ämnen som elever inte läser helt eller delvis på grund av att eleverna har anpassad studiegång. (10 kap. 19–20 §§ skollagen; Lgr 22, 2.7 Bedömning och betyg)
6. Se till att beslut om betyg, när undervisningen bedrivs av en eller flera lärare som inte är legitimerade, fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn. Det ovan sagda gäller inte om kompletterande bestämmelser i skolförordningen är tillämpliga. Huvudmannen ska inkomma med uppgifter om i vilka ämnen och elevgrupper som undervisningen har bedrivits av en lärare utan legitimation, samt betygskatalogen för vårterminen 2026 i dessa ämnen och elevgrupper. (3 kap. 16 § skollagen och 6 kap. 3–6 §§ skolförordningen)
7. Se till att beslut om betyg dokumenteras i en betygskatalog i enlighet med författningarnas krav. Det innebär att den eller de lärare som har beslutat om ett betyg ska datera uppgiften om betyg i betygskatalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur. Om betygskatalogen förs elektroniskt får uppgiften i stället skrivas under elektroniskt. Huvudmannen ska inkomma med

betygskatalogen för årskurs 8 vårterminen 2026. (6 kap. 10 § skolförordningen samt 7 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog [2011:123])

Anmälan av frånvaroutredningar till huvudmannen

8. Se till att rektorn snarast anmäler till huvudmannen när en utredning om en elevs frånvaro har inletts. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder redogöra för rutinerna för detta och hur det genomförs i praktiken. Inkom med en översikt över antalet inledda frånvaroutredningar per årskurs som huvudmannen har fått kännedom om under perioden 19 mars 2026 – 18 juni 2026. (7 kap. 19 a § skollagen).

Extra studietid

9. Se till att samtliga elever i årskurserna 7–9 erbjuds att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka och anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen. Huvudmannen ska inkomma med antingen scheman för årskurserna 7–9 eller annan dokumentation där det framgår när undervisningen av extra studietid är utlagd. (10 kap. 5 a § skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser att anmäla behov av särskilt stöd, att samråda med elevhälsan vid genomförande av utredningar om behov av särskilt stöd, att fatta beslut om åtgärdsprogram eller att inte upprätta åtgärdsprogram när en utredning om särskilt stöd har genomförts samt starta och genomföra frånvaroutredningar.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2025:7233) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2025 inlett en tillsyn av Hedda Wisingskolan i Härnösands kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Hedda Wisingskolan följer gällande bestämmelser angående arbetet med särskilt stöd och anpassad studiegång, lärarledd undervisning, betygssättning och dokumentation av betyg, arbetet med frånvaroutredningar samt extra studietid.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare och personal i elevhälsan den 20–21 januari 2026 samt intervju med rektorn som genomfördes digitalt den 30 januari 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat inkommen dokumentation från huvudmannen och skolenheten rörande särskilt stöd. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Arbetet med särskilt stöd och anpassad studiegång

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Anmäla behov av särskilt stöd

Lärare, personal i elevhälsan och rektorn uppger att elever som kan behöva utredas för särskilt stöd tas upp på möte i arbetslaget. Skolan har ett arbetslag för varje årskurs samt ett arbetslag för en särskild undervisningsgrupp som är integrerad med Hedda Wising Resursskola. I varje arbetslag ingår lärare, som också är mentorer, samt specialpedagogisk kompetens, som är arbetslagsledare. På arbetslagsmötet bestäms vilka elever som ska diskuteras vidare på möte i elevhälsoteamet (eht). Specialpedagogisk kompetens ingår i eht och mentorn bjuds in till eht-möte för att prata om eleven. Lärare uppger att ifall det är akut kan de gå direkt till eht utan att först lyfta eleven på arbetslagsmöte.

Starta utredningar om särskilt stöd

Lärare uppger att när de anmält att en elev kan vara i behov av särskilt stöd, och de har pratat om eleven på eht, så är det vanliga utfallet att de ska göra en pedagogisk kartläggning. Det är den första delen i en utredning om särskilt stöd. Både mentor och specialpedagog kan ansvara för att

kartläggningen genomförs, medan specialpedagog ansvarar för att göra analysen i utredningen om särskilt stöd.

Personal i elevhälsan uppger att alla elever som riskerar F i betyg trots extra anpassningar inte utreds för särskilt stöd. Inte ens alla elever som har fått F i betyg utreds för särskilt stöd, säger personal i elevhälsan. Personal i elevhälsan berättar exempelvis om två elever i årskurs 9 som båda har haft F i betyg i flertalet ämnen sedan eleverna gick i årskurs 7. För en av eleverna har en utredning om särskilt stöd inte gjorts och för den andra har utredningen om särskilt stöd inte fullförts eftersom analysdelen inte har gjorts. Det finns ingen färdigställd utredning om särskilt stöd för dessa elever och därmed inget åtgärdsprogram. En personal i elevhälsan uppger att de två eleverna är i behov av särskilt stöd.

Personal i elevhälsan uppger att de inte hunnit göra utredningar om särskilt stöd för alla elever som anmälts för behov av särskilt stöd. Det kan också vara svårt att få in information om eleverna i kartläggningen. Det har varit många elevärenden i vissa klasser där mentorerna har fått prioritera vilka elever de behöver ta tag i först.

Rektorn uppger att det finns elever som borde ha utretts för särskilt stöd där det inte har startats en sådan utredning. I årskurs 7 och årskurs 8 kan det vara någon enskild elev som uppmärksammas för att eleven kan behöva särskilt stöd men där skolan inte gjort en utredning om särskilt stöd. I årskurs 9 är det några nya elever som kommit till skolan där de misstänker att det finns behov men där de inte hunnit göra en utredning om behov av särskilt stöd. Rektorn uppger att det är en resursfråga då skolan har fått spara och inte har tillräckligt med personal för att göra alla utredningar. Det är frustrerande att se behov som inte går att uppfylla, säger rektorn.

Personal i elevhälsan uppger att när en utredning om särskilt stöd har gjorts klar så fattas det beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn uppger att specialpedagogerna gör dragningar av ärenden för rektorn och sedan skriver rektorn under besluten om åtgärdsprogram digitalt.

I synpunkter på tjänsteanteckningen efter tillsynsbesöket har huvudmannen inkommit med en skrivelse där rektorn ger alla medlemmar i eht delegation på att fatta beslut om att upprätta åtgärdsprogram och avsluta åtgärdsprogram. I eht ingår bland annat specialpedagogerna.

Anpassad studiegång för elever i särskild undervisningsgrupp

Huvudmannen har inkommit med en sammanställning där det framgår att 25 elever på skolan har åtgärdsprogram och att tolv av dessa går i särskild undervisningsgrupp. I sammanställningen anges vidare att det är en av de tolv eleverna som går i särskild undervisningsgrupp som har anpassad studiegång medan övriga elva elever inte har anpassad studiegång. För tre

av de elva eleverna som inte har anpassad studiegång anges att de för tillfället har anpassat schema i tid eller just nu kortare dagar.

En speciallärare och en lärarassistent som arbetar med elever i särskild undervisningsgrupp¹ uppger följande. Eleverna i den särskilda undervisningsgruppen får sin undervisning tillsammans med eleverna på Hedda Wising Resursskola. Totalt är det 13 elever som hör till den särskilda undervisningsgruppen och inte resursskolan, plus ytterligare två som snart kommer övergå från den särskilda undervisningsgruppen till resursskolan. Alla elever i den särskilda undervisningsgruppen har åtgärdsprogram.

Personalen i den särskilda undervisningsgruppen uppger att skoldagarna i den särskilda undervisningsgruppen med några avvikelser är från klockan 8.20 till klockan 14.00. En lektion är 40 minuter och det är sex lektioner per dag. Personalen i den särskilda undervisningsgruppen berättar om hur många av dessa lektioner olika elever i den särskilda undervisningsgruppen har per vecka. Till exempel går en elev i skolan två dagar per vecka och har fyra av de sex lektionerna de dagar som eleven är på skolan. En annan elev går två lektioner om dagen. En tredje elev går fyra dagar i veckan och börjar dessa skoldagar till den tredje lektionen klockan 10.

Personalen i den särskilda undervisningsgruppen uppger att de inte har reducerat bort något ämne för någon elev i den särskilda undervisningsgruppen. Eleverna läser inte alla ämnen just den här terminen, men de ska läsa alla ämnen innan de går ut årskurs 9. Det eleverna har är anpassat schema, vilket innebär tidsanpassningar. För elever som går kortare skoldagar uppger personalen i den särskilda undervisningsgruppen att de prioriterar undervisning i matematik, svenska och engelska, och att resterande ämnen är utifrån elevernas intresse. Personalen försöker prioritera ämnen som eleverna tycker är kul för att utöka skoltiden. När det gäller en av eleverna som inte har alla lektioner per vecka så läser eleven i början på vårterminen 2026 i årskurs 9 ämnena matematik, engelska, svenska, historia och bild. Tidigare under högstadiet har eleven även läst ämnet religion.

Personalen i den särskilda undervisningsgruppen uppger att det är de själva som beslutar om justeringar i vilka ämnen och tider som eleverna ska läsa och att rektorn inte är delaktig i detta. Rektorn signerar en elevs åtgärdsprogram som ligger till grund för att eleven ska gå i den särskilda undervisningsgruppen, och sedan kan eleven gå i den särskilda undervisningsgruppen hela högstadiet. Justeringar i elevens studiegång görs genom att personal i den särskilda undervisningsgruppen, i samverkan med elev och vårdnadshavare, följer upp en elevs åtgärdsprogram. Ändringar i undervisningstid skrivs in i det tidigare åtgärdsprogrammet.

¹ Nedan omnämns dessa som personal i den särskilda undervisningsgruppen.

Vilka ämnen eleven ska läsa framgår inte av åtgärdsprogrammet, utan det framgår av elevens studieplan vilka ämnen som är aktuella.

En personal i den särskilda undervisningsgruppen uppger att det underlättar att göra uppföljningar och inte utvärderingar av åtgärdsprogram. Om hen gör en utvärdering måste hen göra nytt åtgärdsprogram efter det, men om hen gör en uppföljning kan hen bara skriva in i åtgärdsprogrammet det som framkommer och det som de bestämt. Då kommer hen runt en stor del av arbetsbördan.

Rektorn uppger att en elev som under en period behöver någon typ av respit, som kortare dagar, har anpassat schema. Eleverna får då mindre undervisningstid men det kompenseras med mer lärarstöd. Rektorn uppger att lösningen med anpassat schema används eftersom de tror att eleverna kommer klara ämnena med kortare undervisningstid. Ifall en elev behöver mer tid för att klara ett ämne blir det anpassad studiegång, säger rektorn.

Rektorn uppger att det är väldigt olika hur lång tid en elev kan ha anpassat schema innan eleven får anpassad studiegång. Ifall skolan har tagit bort tid i färdighetsämnena men eleven ligger på en hög nivå, då kan det vara för ett helt läsår. Om det är SO-ämnena eller NO-ämnena så kanske det bara kan gå en termin, säger rektorn.

Rektorn uppger att det är personal med specialpedagogisk kompetens som fattar beslut om anpassat schema. Ifall det är justering i tid så är rektorn inte med. När det görs en uppföljning av ett åtgärdsprogram fattas inget formellt nytt beslut. Då blir det en justering i elevens journal, berättar rektorn.

Skolinspektionen har i utredningen tagit del av åtgärdsprogram för sju elever. I åtgärdsprogrammen för två av eleverna anges datum för utvärdering som har passerats utan att det finns anteckningar från utvärdering eller nytt beslut om åtgärdsprogram. För en av eleverna anges i åtgärdsprogrammet att det har beslutats av rektorn den 23 augusti 2023 och ska utvärderas den 28 september 2023. I åtgärdsprogrammet finns anteckningar från uppföljningar vid nio olika datum, där den första uppföljningen har gjorts den 28 september 2023 och den sista uppföljningen den 6 november 2025. Exempel på anteckning från en sådan uppföljning är följande: "Det behövs ytterligare reducering av tiden i skolan. Från och med nu går eleven 2 dagar/vecka i skolan."

Rättslig reglering

Om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara

tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt (3 kap. 7 § skollagen).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn och om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 § kan rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till istället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får beslut om avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen fattas (anpassad studiegång). I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen (3 kap. 12 § skollagen).

Beslutet om anpassad studiegång ska föregås av noggranna överväganden, eftersom det kan innebära att eleven lämnar grundskolan utan fullständig utbildning. Elev och vårdnadshavare måste därför få information om vad ett beslut om anpassad studiegång kan innebära för elevens möjligheter att studera vidare och deras synpunkter ska inhämtas och beaktas i bedömningen (prop. 2009/10:165, s. 293).

Skolinspektionens bedömning

Starta utredningar om särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att rektorn inte ser till att starta utredning om behov av särskilt stöd för alla elever där lärarna har anmält att eleven kan vara i behov av särskilt stöd. Detta är en brist.

Lärarna uppger visserligen att det vanliga utfallet när en elev har anmälts för behov av särskilt stöd är att det startas en utredning. Enligt elevhälsans

personal och rektorn finns det dock flera elever där det inte startats en utredning om behov av särskilt stöd trots att lärare anmält eleverna. Det finns även fall där utredningen om särskilt stöd startats men inte skyndsamt slutförts. Skolinspektionen noterar att minskade resurser anges som en förklaring till att inte alla elever som anmäls utreds samt att personalen får prioritera vilka elever som ska utredas för särskilt stöd.

När lärare anmäler att en elev kan vara i behov av särskilt stöd är rektorn skyldig att se till att starta en utredning om särskilt stöd. Det är enligt skollagens krav inte frivilligt för rektorn att välja mellan att starta eller att inte starta en utredning om särskilt stöd efter att en anmälan om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd inkommit. Utredningen kan vara olika omfattande, men rektorn är alltid skyldig att se till att elevens behov av särskilt stöd utreds. Det är vidare huvudmannens ansvar att se till att skolan har de resurser som krävs för att eleverna i huvudmannens skolor ska få den utbildning de har rätt till.

Anpassad studiegång för elever i särskild undervisningsgrupp

Skolinspektionen bedömer att det föreligger brister i skolans hantering av anpassad studiegång. I en särskild undervisningsgrupp finns det flertalet elever som enligt skolan har ett så kallat "anpassat schema", vilket innebär att eleverna har olika varianter av kortare skoldagar och ämnen som eleverna för tillfället inte läser. Skolinspektionen bedömer att dessa elever har anpassad studiegång och att rektorn inte har fattat beslut om det, vilket är en brist.

Enligt personal i den särskilda undervisningsgruppen har inga ämnen tagits bort för eleverna som har anpassat schema, utan elever som inte läser alla ämnen för tillfället kommer läsa ämnena senare under högstadietiden. Rektorn berättar att eleverna med anpassat schema får mer lärarstöd och kan komma att klara ämnena med kortare undervisningstid. Skolinspektionen konstaterar dock att eleverna som enligt skolan har anpassat schema inte får all den undervisningstid som motsvarar ordinarie skolgång och inte heller läser alla ämnen fullt ut. Skolinspektionen gör bedömningen att åtgärden är både varaktig och innebär betydande avvikelser från den undervisningstid och de ämnen och mål som gäller för utbildningen. Åtgärden är inte möjlig att betrakta som en extra anpassning eftersom det inte handlar om åtgärder som genomförs inom ramen för ordinarie undervisning. Skolinspektionen bedömer att anpassade scheman i dessa fall är att betrakta som anpassad studiegång.

Anpassad studiegång är en särskild stödåtgärd som dels ska föregås av en utredning om särskilt stöd som påvisar behovet av stödinsatsen, dels ska rektorn fatta ett särskilt beslut om denna åtgärd i samband med ett beslut om åtgärdsprogram. Skolinspektionen konstaterar att rektorn fattar beslut om åtgärdsprogram som ligger till grund för att eleven placeras i den särskilda undervisningsgruppen. Därefter är det personalen i den särskilda

undervisningsgruppen som justerar undervisningstiden för en elev och vilka ämnen eleven läser. Dessa justeringar är enligt Skolinspektionens bedömning beslut om anpassad studiegång. Detta är beslut där rektorn inte får överlåta sin beslutanderätt till någon annan.

Skolinspektionen bedömer vidare att åtgärdsprogram för elever i den särskilda undervisningsgruppen inte utvärderas vid den tidpunkt som angivits i åtgärdsprogrammen, vilket är en brist. Personal i den särskilda undervisningsgruppen gör istället uppföljningar och skriver in anteckningar från dessa uppföljningar i åtgärdsprogrammen. I ett åtgärdsprogram har det gjorts uppföljningar under mer än två år efter att åtgärdsprogrammet skulle ha utvärderats. Anteckningarna innehåller bland annat justeringar av hur mycket undervisningstid eleven har i skolan. Ett åtgärdsprogram ska utvärderas vid den tidpunkt som angivits i åtgärdsprogrammet och när det har gjorts ska rektorn fatta nytt beslut om åtgärdsprogram eller beslut om att eleven inte ska ha åtgärdsprogram.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen bedömer att lärarna anmäler till rektorn ifall en elev behöver utredas för särskilt stöd, samt att de utredningar om särskilt stöd som genomförs sker i samråd med elevhälsan. Skolinspektionen bedömer även att när utredningar om särskilt stöd har slutförts så fattas beslut om åtgärdsprogram eller beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram. Besluten fattas antingen av rektorn eller av personal inom eht som rektorn har delegerat uppgiften till.

Lärralledd undervisning i den särskilda undervisningsgruppen

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Personal i den särskilda undervisningsgruppen uppger att det i ämnena svenska och engelska är lärare från övriga skolan, "storskolan", som är ansvariga för planering av undervisning och betygssättning. Dessa lärare i svenska och engelska kommer också till den särskilda undervisningsgruppen ett pass av tre per vecka och undervisar. Rektorn uppger att det i den särskilda undervisningsgruppen är behöriga lärare i svenska och engelska.

Personal i den särskilda undervisningsgruppen uppger att det i ämnet matematik inte är någon lärare från "storskolan" som håller i undervisningen och beskriver att det snarare är en lärare "på papperet". Läraren från "storskolan" tillhandahåller prov, planeringar och rättar vissa prov men genomför inte själv någon undervisning i den särskilda undervisningsgruppen. En personal som är anställd som lärarassistent uppger att hen undervisar i matematik i en av grupperna i den särskilda undervisningsgruppen. Rektorn uppger att det i ämnet matematik inte är någon behörig lärare i den särskilda undervisningsgruppen och att en

personal som undervisar i ämnet är anställd som lärarassistent. Det finns en lärare från "storskolan" som vid behov handleder personal som undervisar i matematik i den särskilda undervisningsgruppen, berättar rektorn. Det stöd som läraren kan ge är att säkerställa att alla områden täcks av och mer metodiskt, hur undervisningen genomförs. Läraren undervisar inte själv i den särskilda undervisningsgruppen.

Rättslig reglering

Med undervisning avses de processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare eller förskollärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden (1 kap. 3 § skollagen).

Lärare ansvarar för den undervisning som han eller hon bedriver och endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen, om inte någon av skollagens undantag är tillämpliga (2 kap. 13, 15 och 18 §§ skollagen).

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen (5 kap. 2 § skolförordningen).

I förarbetena till skollagen anges att definitionen av undervisningsbegreppet innebär att lärandeprocessen sker under ledning av lärare eller förskollärare. Med detta menas inte att dessa måste vara närvarande i undervisningslokalen eller motsvarande all lektionstid. Tanken är dock att för att en aktivitet ska klassas som undervisning måste en lärare eller förskollärare ha det övergripande ansvaret för det som ska göras (prop. 2009/10:165, s. 633). Utöver utbildade lärare kan det finnas annan personal som deltar i skolarbetet, som t.ex. elevassistenter. Dessa kan, som ytterligare vuxna i undervisningssituationen, bidra till att skapa trygghet för eleverna och på olika sätt medverka i genomförandet av undervisningen. Däremot ska resurspersoner som inte har en utbildning för den aktuella undervisningen inte vara de som ansvarar för undervisningen (prop. 2009/10:165 s 262-263).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att personal som inte är anställd som lärare ansvarar för och bedriver undervisning i den särskilda undervisningsgruppen. I ämnet matematik i den särskilda undervisningsgruppen genomförs undervisning av en personal som är anställd som lärarassistent. Trots att det finns en legitimerad lärare som vid behov kan handleda och som tillhandahåller prov och planeringar bedömer

Skolinspektionen att det inte är tillräckligt för att den legitimerade läraren ska anses bedriva undervisningen. Den legitimerade läraren har inte deltagit i klassrummet i den särskilda undervisningsgruppen vid någon lektion. Sammantaget bedömer Skolinspektionen att undervisning i ämnet matematik i den särskilda undervisningsgrupp inte bedrivs av en person som är anställd som lärare, vilket är en brist.

Skolinspektionen vill dock framhålla att det utöver lärare kan finnas annan personal som deltar i undervisningssituationen, men att det alltid måste vara en lärare som bedriver och ansvarar för undervisningen. Detta innebär att det måste vara personal som är anställd som lärare som har det yttersta ansvaret för undervisningen i ämnet matematik i den särskilda undervisningsgruppen. Skolinspektionen vill även påtala vikten av att huvudmannen i första hand söker behöriga och legitimerade lärare för undervisning i den särskilda undervisningsgruppen.

Betygssättning och dokumentation av betyg

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektorn uppger att ifall en elev med anpassad studiegång inte har läst ett ämne så kan eleven få koden 3 i betygskatalogen, men ifall eleven har anpassat schema så syns inte det i betygskatalogen. Rektorn uppger vidare att om det är ett färdighetsämne där en elev med anpassat schema tidigare hade C, sedan inte har läst ämnet på en termin, då kan betyget flyttas upp och sänkas ett steg. Eleven får då till exempel ett D. Ifall eleven går i årskurs 7 och det inte finns något som har bedömts sedan tidigare så kan eleven få ett streck i betygskatalogen, uppger rektorn. Personal i den särskilda undervisningsgruppen uppger att ifall eleven inte har läst ett ämne, så är ämnet inte kvar i elevens studieplan. Ifall eleven senare läser ämnet så läggs det till igen i studieplanen.

Läroassistenten som undervisar i ämnet matematik i den särskilda undervisningsgruppen uppger att det är hen som vid betygssättning gör bedömningen av eleverna i sin grupp. Läroassistenten kan bolla med den legitimerade läraren som tillhandahåller prov, planeringar och rättar vissa prov. Därefter skriver läroassistenten in betygen och sedan är det rektorn som signerar betygen, uppger läroassistenten. Rektorn uppger att när en obehörig lärare har undervisat i ämnet matematik i den särskilda undervisningsgruppen så är det denna personal som gör bedömningen. Sedan är det antingen specialläraren i den särskilda undervisningsgruppen eller rektorn som signerar betygen i betygskatalogen.

Rättslig reglering

Det är rektorn som ansvarar för att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen).

Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn (3 kap. 16 § skollagen).

Kompletterande bestämmelser om vem som får besluta om betyg finns i 6 kap. 3–6 §§ skolförordningen.

När betyg sätts ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygsriterier som gäller för ämnet och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. Samtliga kriterier för betyget E ska dock vara uppfyllda för att eleven ska kunna få ett godkänt betyg (10 kap. 19–20 §§ skollagen).

Läraren ska vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygsriterierna (Lgr 22, 2.7 Bedömning och betyg).

I förarbeten anges bland annat följande. De betyg en elev får kan vara avgörande för elevens framtid. Betygsresultat har exempelvis betydelse för elevens möjligheter att fortsätta studera eller att få en anställning. Det är mycket viktigt att betyg sätts på ett korrekt sätt och det är ett stort ansvar att besluta om betyg. Beslut om betyg innebär myndighetsutövning och uppgifter av den karaktären bör förbehållas legitimerade lärare. Det krävs särskilda kunskaper med utgångspunkt i skolans styrdokument för att kunna sätta likvärdiga betyg och det är grannliga att bedöma elevens kunskaper på ett objektivt och korrekt sätt. Med det följer att det är naturligt att en lärare som inte har adekvat utbildning behöver, och ska ha, stöd och hjälp av en legitimerad lärare (prop. 2010/11:20, s. 46–47).

Beslut om betyg ska dokumenteras i en betygs katalog (6 kap. 10 § skolförordningen).

Den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygs katalogen och förse uppgiften med egenhändig signatur. Om betygs katalogen förs elektroniskt får uppgiften istället skrivas under elektroniskt (7 § Skolverkets föreskrifter om betygs katalog).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i betygssättningen för elever som enligt skolan har "anpassat schema". Rektorn och personal i den särskilda undervisningsgruppen anger olika rutiner för betygssättning i de fall en elev i den särskilda undervisningsgruppen inte har läst ett ämne under en termin. Ingen av dessa rutiner följer författningarnas krav. Det ska inte sättas terminsbetyg på en elev i ett ämne som eleven inte har läst

under terminen genom att flytta upp betyget från den förra terminen och sänka betyget med ett steg, till exempel från ett C till ett D. Betyg ska sättas utifrån en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygskriterier som gäller för ämnet. En sådan bedömning kan inte göras ifall eleven inte har läst ämnet. Det ska inte heller anges ett streck för ämnet i betygskatalogen och ämnet ska inte tas bort från elevens studieplan inför betygssättningen. Ifall en elev inte har fått undervisning i ett ämne under en termin, och ämnet ingår i skolans ordinarie timplan den aktuella terminen, bedömer Skolinspektionen att eleven har anpassad studiegång. (*Se avsnitt ovan om anpassad studiegång.*) Detta ska i betygskatalogen markeras med en kod som anger att eleven inte har läst ämnet på grund av anpassad studiegång.

Skolinspektionen bedömer vidare att det är en brist att lärare utan legitimation inte sätter betyg tillsammans med en legitimerad lärare. I ämnet matematik i den särskilda undervisningsgruppen kan undervisande personal bolla med en legitimerad lärare som kan ge viss handledning i undervisningen. Utredningen visar dock att det är undervisande personal som bedömt vilka betyg eleverna ska ha och att den legitimerade läraren inte har något uttalat ansvar som medbedömare vid betygssättningen.

Slutligen bedömer Skolinspektionen att det är en brist att rektorn signerar betyg i betygskatalogen. I ämnen där en lärare som saknar legitimation undervisat ska betygen beslutas av den undervisande läraren tillsammans med en medbedömande legitimerad lärare. Båda dessa lärare ska sedan signera betygen i betygskatalogen. Rektorn ska endast ha en roll i betygssättningen ifall de två lärarna inte kan komma överens och den legitimerade läraren inte är behörig i det aktuella ämnet.

Arbetet med frånvaroutredningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare, personal i elevhälsan och rektorn uppger att skolan har rutiner för hantering av elevers frånvaro och att de följer dessa rutiner. Enligt rutinerna ringer mentorn hem till vårdnadshavare ifall en elev har över 10 procent ogiltig eller över 20 procent giltig frånvaro. Elevernas frånvaro följs upp på arbetslagsmöten som leds av specialpedagogisk kompetens och där mentorerna deltar. Ifall en elev har upprepade ogiltiga eller giltiga frånvaro, eller det finns oro för elevens frånvaro, så startas en frånvaroutredning. Det är mentorn, i vissa fall specialpedagogisk kompetens, som gör frånvaroutredningen. Specialpedagogisk kompetens har överblick över alla elever, ser till att frånvaroutredningar görs och tar ärenden till och från elevhälsoteamet.

Lärare och personal i elevhälsan uppger att de har startat frånvaroutredningar för alla elever i behov av en sådan utredning. Rektorn

uppgger att en frånvaroutredning i de flesta fall inleds snabbt. Om det händer att mentorn inte inleder en frånvaroutredning direkt kan specialpedagogisk kompetens gå in och hjälpa till.

Lärare och personal i elevhälsan uppgger att det i en frånvaroutredning tas in synpunkter från elev, vårdnadshavare och undervisande lärare. Mentorn och specialpedagogisk kompetens går tillsammans igenom vad som har kommit fram i en frånvaroutredning och det sätts in åtgärder för de elever som har upprepad eller längre frånvaro. Exempel på åtgärder kan vara kontakt med kurator eller skolsköterska.

I informationsinhämtningen inför tillsynen skriver rektorn att skolan ska meddela huvudmannen när en frånvaroutredning har inletts. Rektorn skriver att skolan än så länge inte fått veta hur detta ska ske formellt på skolnivå, men att huvudmannen blir informerad genom elevhälsoteamet eftersom skolkuratorer och skolsköterskan hör till kommunens gemensamma elevhälsa.

Lärare och elevhälsans personal uppgger att huvudmannen inte informeras när en frånvaroutredning inleds. Elevhälsans personal berättar att det står i rutinen för frånvaroarbetet att huvudmannen ska kontaktas men att skolan inte gör det. De skulle gärna göra det men de vet inte hur det ska gå till. Elevhälsans personal berättar vidare att i de fall personal från centrala elevhälsan deltar i frånvaroarbetet så meddelar inte dessa till huvudmannen att en frånvaroutredning har startats. De samlar inte in några namn och det finns ingen kommunal statistik eller liknande där det går att se hur många frånvaroutredningar som startats, berättar elevhälsans personal.

Även rektorn uppgger att frånvaroutredningar inte anmäls till huvudmannen. Enligt rektorn har det alltid varit så, i alla fall i fem till sex år. Huvudmannen är medveten om situationen och det ligger på centrala elevhälsans bord hur det praktiskt ska lösas, uppgger rektorn.

Rättslig reglering

Om en elev har upprepad eller längre frånvaro ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen (7 kap. 19 a § skollagen).

Huvudmannen ska se till att eleverna i huvudmannens förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola fullgör sin skolgång (7 kap. 22 § skollagen).

Även om rektorn är den som är bäst lämpad att ansvara för att en utredning av frånvaro genomförs är det av vikt att huvudmannen får information om

elevers frånvaro. Syftet med regleringen är att huvudmannen ska kunna stödja skolan i arbetet med att tillgodose elevens rätt till utbildning. Att huvudmannen får information om en elevs upprepade eller längre frånvaro kan i vissa fall innebära att adekvata åtgärder kan sättas in tidigare vilket i sin tur kan leda till att en elev inte behöver fastna i ett negativt mönster av frånvaro. Huvudmannen har även ett kontinuerligt ansvar för att se över sin resursfördelning så att skolan ges möjlighet att sätta in de åtgärder som behövs för att eleven ska kunna fullgöra sin skolplikt (prop. 2017/18:182, s. 62–63).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolan inte informerar huvudmannen när en frånvaroutredning har inletts, vilket är en brist. Enligt skolans frånvarorutin ska huvudmannen informeras när en frånvaroutredning har inletts men det framgår av utredningen att det saknas en lösning för hur detta praktiskt ska genomföras. Visserligen kan personal från centrala elevhälsan delta i frånvaroarbetet men även i dessa fall förs inte informationen vidare till huvudmannen.

Skolinspektionen konstaterar att det saknas rutiner för hur huvudmannen ska informeras om att en frånvaroutredning inletts och att det varit så under flera år. Huvudmannen har det övergripande ansvaret för att eleverna i kommunen fullgör sin skolgång. För att vid behov kunna sätta in åtgärder som ger effekt är det av vikt att huvudmannen har kännedom om utvecklingen när det gäller elever med upprepade eller längre frånvaro.

Skolinspektionen bedömer vidare att skolan följer författningarnas krav vad gäller att skyndsamt utreda en elev som har upprepade eller längre frånvaro samt att frånvaroutredningen genomförs i samråd med eleven, elevens vårdnadshavare och elevhälsan.

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever, lärare och rektorn uppger att det efter de vanliga lektionerna på torsdagar är ett lektionspass för studiestöd. Passet är klockan 15.35–16.25, det är öppet för alla och frivilligt för eleverna att delta. På studiestödet kan eleverna arbeta med vilket ämne de vill och det finns en lärare på plats.

Elever, lärare och rektorn uppger att det på morgonen på onsdagar är ett lektionspass som kallas riktat stöd. Lärare uppger att det riktade stödet är klockan 8.00–8.45 i ämnena matematik, svenska och engelska. Det är en grupp för varje årskurs i matematik och en grupp för hela högstadiet per ämne i svenska och engelska. Lärare och rektorn uppger att alla elever kan gå på riktat stöd men för några elever är det obligatoriskt. När lärare ser att en elev har behov av riktat stöd är detta något de kan sätta in direkt.

På frågan om en elev kan gå på riktat stöd och jobba med andra ämnen än matematik, svenska och engelska svarar rektorn "ja och nej". Ifall elever exempelvis vill komma och läsa till ett SO-prov så kan de göra det. Eleverna kan få lugn och ro men de kan inte förvänta sig ämnesstöd. Lärare svarar nej på frågan om en elev kan gå på riktat stöd och jobba med andra ämnen än matematik, svenska och engelska, men att det händer att en elev kan arbeta med annat ämne. Lärare uppger att skillnaden mellan riktat stöd på onsdagar och studiestöd på torsdagar är att på studiestödet tar eleverna med sig det de vill jobba med medan på riktat stöd är det läraren som tar fram vad eleverna ska jobba med. I svenskagruppern på riktat stöd är det 19 elever och i engelskagruppern fyra elever. Det är kopplat till deras ordinarie undervisning, säger lärare.

Elever i årskurs 9 uppger att eleverna kanske kan jobba med något annat ämne än matematik, svenska och engelska på riktat stöd men att det inte finns lärare i andra ämnen där. Elever i årskurs 8 uppger att de tror riktat stöd är för ämnena matematik, svenska och engelska. Elever i årskurs 7 uppger att det går att få riktat stöd i matematik på onsdag morgon och att det inte finns någon annan tid för studiestöd än på torsdagar efter lektionerna.

Scheman för innevarande läsår visar att klass 7A har en idrottslektion som börjar klockan 8.30 på onsdagar.

Rättslig reglering

Elever i årskurs 4–9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör. Extra studietid ska inte räknas in i den minsta totala undervisningstiden (10 kap. 5 a § skollagen).

Av förarbetena framgår bland annat att den extra studietiden är undervisning som syftar till att elever ska få hjälp med läxor och annat skolarbete, och på det sättet ta igen, befästa och fördjupa sina ämneskunskaper. Verksamheten kan också ge eleverna tillfälle att utveckla och använda olika inlärningsstrategier samt planera, genomföra och utvärdera sitt eget lärande (prop. 2021/22:111 s. 15–16).

Det framgår vidare av förarbetena att den extra studietiden kan gynna alla elever, oavsett kunskapsnivå, genom att utifrån sina egna förutsättningar utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål (prop. 2021/22:111 s 19).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att eleverna, som går i årskurserna 7–9, inte erbjuds extra studietid om minst två timmar per vecka.

Eleverna erbjuds 50 minuter extra studietid på torsdagar. På onsdagar finns 45 minuter som på skolan kallas riktat stöd. Rektor, lärare och elever ger blandade utsagor om elever på riktat stöd kan jobba med vilket ämne de vill. Det framgår dock att syftet med det riktade stödet är att ge stöd i ämnena matematik, svenska och engelska för elever med behov och att lektionspasset kan vara obligatoriskt för dessa elever. Skolinspektionen konstaterar också att lektionspasset med riktat stöd inte är tillgängligt för alla elever eftersom en klass har lektion samtidigt samt att det finns vissa begränsningar för vilka ämnen som eleverna kan arbeta med.

Skolinspektionen bedömer utifrån detta att det riktade stödet inte är att betrakta som extra studietid enligt skollagen och att skolan därmed endast erbjuder eleverna 50 minuter extra studietid per vecka. Detta är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Härnösands kommuns verksamhet vid Hedda Wisingskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller arbetet med särskilt stöd och anpassad studiegång, lärarledd undervisning, betygssättning och dokumentation av betyg, anmälan av frånvaroutredningar till huvudmannen samt extra studietid. Det finns därför skäl att förelägga Härnösands kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

X Jessika Andersson

Beslutsfattare
Signerat av: Jessika Andersson

X Terje Holand

Föredragande
Signerat av: Terje Holand